

Pracovný
plán EÚ
pre šport

2017 –
2020

Expertná skupina pre rozvoj zručností a ľudských zdrojov v športe

*Usmernenia týkajúce sa minimálnych požiadaviek
na zručnosti a kompetencie trénerov*

február 2020

EURÓPSKA KOMISIA

Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru
Riaditeľstvo C pre inovácie, medzinárodnú spoluprácu a šport, Oddelenie pre šport C4

E-mail: Eac-sport@ec.europa.eu

Európska komisia
B-1049 Brusel

Expertná skupina pre rozvoj zručností a ľudských zdrojov v športe

***Usmernenia týkajúce sa minimálnych
požiadaviek na zručnosti a kompetencie
trénerov***

Podakovanie: Prácu expertnej skupiny na týchto usmerneniach viedla redakčná skupina (Adela Čujková, Martina Jeričevičová, Sergio Lara-Bercial, Michael McGeehin, Kairis Ulpová) s podporou Európskej Komisie (EAC/Šport)

Upozornenie

Tento dokument bol vypracovaný pre Európsku komisiu. Vyjadruje však len názory autorov a Komisia nenesie žiadnu zodpovednosť za použitie informácií, ktoré sú v ňom uvedené.

Ako sa skontaktovať s EÚ?

Europe Direct je služba, ktorá vám poskytne odpovede na vaše otázky o Európskej únii. Kontaktovať ju možno:

- na bezplatnom telefónnom čísle: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektorí operátori si môžu účtovať poplatky za tieto volania),
- na klasickom telefónnom čísle: +32 22999696 alebo
- prostredníctvom e-mailu na: https://europa.eu/european-union/contact_sk.

Luxembursko: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2020

© Európska únia, 2020

Opakované použitie je povolené len pod podmienkou uvedenia zdroja.

Pravidlá opakovaného použitia dokumentov Európskej komisie sa riadia rozhodnutím 2011/833/EÚ (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iného materiálu, ktorý nie je predmetom autorského práva Európskej únie, je potrebné povolenie priamo od držiteľov práv.

ISBN 978-92-76-21088-7

doi: 10.2766/706802

NC-02-20-217-SK-N

Obsah

Obsah	5
1. Zhrnutie	6
2. Úvod	7
3. Súvislosti	9
3.1 Kontext EÚ	9
3.2 „Trénerská pracovná sila v EÚ“	9
4. Úloha a kompetencie trénerov	11
4.1 Definovanie trénerstva a trénerov	11
4.2 Oblasti, kontexty a podmienky zamestnania v rámci trénerstva	12
4.3 Tréneri ako vzory a mentori	14
4.4 Trénerské vedomosti, zručnosti a postoje	15
4.5 Kariérny rast	16
5. Existujúce vzdelávacie systémy	18
6. Osobitné výzvy pre trénerov	20
6.1 Spoločnosť	20
6.2 Bezúhonnosť	20
6.3 Zamestnanie a budúce potreby	21
7. Usmernenia pre opatrenia	23
8. Šírenie.....	26

1. Zhrnutie

Tréneri zohrávajú v našej meniacej sa spoločnosti kľúčovú úlohu, keďže ich každodenná práca naberať čoraz väčší spoločenský rozmer. Ich úloha sa nezakladá už len na športových úspechoch, ale jej súčasťou je teraz aj rozvíjanie mäkkých zručností a šírenie hodnôt. Aby mohla spoločnosť maximálne ťažiť z práce trénerov, malo by sa ich povolanie stať uznávanou a oceňovanou profesiou.

Oblasť trénerstva zahŕňa všetky typy športových trénerov, od „tradičných“ trénerov kolektívnych a individuálnych športov po športových inštruktorov, fitness inštruktorov a osobných trénerov, ktorí pracujú ako profesionáli a dostávajú plat, ako aj tých na dobrovoľnej báze. Spoločne tvoria všetky tieto kategórie jednu z najväčších pracovných síl v Európe. Väčšina trénerov má však nízku úroveň kvalifikácie alebo nemá vôbec žiadnu kvalifikáciu a ich práca nie je uznávaná ani odmeňovaná.

Trénerské povolanie v dnešnej dobe takisto čelí viacerým výzvam. Väčšia rôznorodosť v spoločnosti, ohrozenia bezúhonnosti v športe, ako aj zmeny v technológiách a zamestnaní vplývajú na každodennú prácu trénerov a mali by sa zohľadniť pri úvahách o kompetenciách, ktoré potrebujú.

Uznanie trénerstva ako pravého povolania a trénerských kompetencií je v členských štátoch EÚ stále nevyvážené. Väčšina z nich uznáva toto povolanie alebo dosiahnutie minimálnych požiadaviek, ale niektoré ešte stále nemajú zavedený žiadny mechanizmus alebo rámec.

Okrem vyučovania technických a taktických prvkov športu alebo pohybovej aktivity sú tréneri takisto zodpovední za to, že vykonávajú svoju prácu bezpečným a etickým spôsobom v prospech športujúceho alebo športovca.

Každá osoba pôsobiaca ako tréner musí mať vzhľadom na uvedené skutočnosti a bez ohľadu na jej postavenie v zamestnaní alebo oblasti, v ktorej pracuje, príslušné kompetencie, a to najmä vtedy, ak pracuje s mladými ľuďmi, deťmi, so zraniteľnými dospelými osobami alebo skupinami so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Mala by sa ďalej podporovať rozsiahlejšia úloha dnešných trénerov a uznávať skutočnosť, že tréner odovzdáva spoločnosti pozitívne hodnoty, vyučuje prenosné zručnosti pre život a podieľa sa na riešení spoločenských výziev, ako sú dobré životné podmienky, zdravie a integrácia.

Aby mohli tréneri plniť túto komplexnú úlohu, budú ťažiť z prístupu k metódam zmiešaného učenia, ako aj z rôznych vzdelávacích príležitostí vrátane trénerského formálneho a neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.

Vzdelávanie trénera by sa nemalo končiť dosiahnutím minimálnych požiadaviek. Meniaca sa spoločnosť vyžaduje neustále zlepšovanie kompetencií a zručností trénerov. Preto by mal byť podporovaný prístup celoživotného vzdelávania. Tréneri musia mať príležitosť získať a zvyšovať svoju odbornú kvalifikáciu.

Cieľom tohto dokumentu je teda navrhnúť spoločný minimálny súbor kompetencií pre trénerov v Európe. Tieto usmernenia preto navrhujú zlepšenia modulov a kurzov vzdelávania a odbornej prípravy trénerov a takisto načrtávajú hlavné kompetencie, ktoré by mal uznávaný tréner mať.

Tento dokument je určený predovšetkým poskytovateľom trénerského vzdelávania. Okrem toho sa priamo alebo nepriamo zameriava na tvorcov politiky, verejné orgány, športové organizácie a vzdelávacie inštitúcie.

2. Úvod

V záveroch Rady o úlohe trénerov v spoločnosti, politickom vyhlásení všetkých ministrov EÚ zodpovedných za šport prijatom počas estónskeho predsedníctva (november 2017), vyzvali členské štáty Európsku komisiu, aby rozvíjala tému vzdelávania trénerov. V nadväznosti na túto požiadavku sa Komisia rozhodla začleniť do práce svojej expertnej skupiny pre rozvoj zručností a ľudských zdrojov prípravu *usmernení týkajúcich sa minimálnych požiadaviek na zručnosti a kompetencie trénerov*.

Spoločnosť 21. storočia zažíva prudké zmeny a čelí hospodárskym a spoločenským výzvam, ako sú migračná kríza alebo rastúca ekonomická nerovnosť medzi občanmi EÚ. Tieto udalosti spochybňujú inkluzívnosť a súdržnosť Európskej únie. Dnešné generácie čelia veľkým skúškam. Na jednej strane zažívajú všeobecný pokles pohybovej aktivity a nárast sedavého spôsobu života, ktoré vedú k patologickým zmenám spojeným s nečinnosťou. Na druhej strane dosiahli predchádzajúce generácie väčšiu strednú dĺžku života a dožívajú sa dlhšieho dôchodku. Tieto faktory vedú k zvyšujúcim sa požiadavkám na spoločnosť spojeným s riešením ich dôsledkov a vplyvu. Okrem toho sa v záujme súdržnosti a inkluzívnosti musíme zamerať na skupiny ohrozené rizikom marginalizácie, ako sú napríklad utečenci a migranti, seniori, ľudia so zdravotným postihnutím a mladí ľudia s nedostatkom príležitostí.

V týchto podmienkach je šport považovaný za oblasť, ktorá má potenciál prispieť k riešeniu mnohých spoločenských výziev tým, že ovplyvňuje zdravie, pohodu a kvalitu života občanov a zároveň zvyšuje ich zamestnateľnosť a schopnosť pracovať. Šport tým, že je rôznorodý a prináša radosť, dokáže takisto prilákať ľudí z rôzneho prostredia a rôznych spoločenských vrstiev. V tomto širšom kontexte zohrávajú tréneri kľúčovú úlohu hlavného aktéra v športovom ekosystéme. Ich každodenná práca už však nie je len o zlepšovaní výkonu a výhre medaily. Súčasťou ich úlohy je teraz aj rozvoj mäkkých zručností a šírenie pozitívnych hodnôt.

Tréneri môžu účastníkom športových a pohybových aktivít odovzdávať hodnoty šírené Európskou úniou, ako sú dôstojnosť, sloboda, rovnosť a rešpektovanie ľudských práv. Okrem toho zohrávajú kľúčovú úlohu v podpore dvojitej kariéry športovcov a sú v mnohých ohľadoch vzorom. Podporujú športovcov i účastníkov športu a pomáhajú im podstatne pri dosahovaní úspešnej a udržateľnej rovnováhy medzi športom a životom. Tréneri musia preto prispôbiť svoje kompetencie novým spoločenským výzvam.

Cieľom tohto dokumentu je teda navrhnúť spoločný minimálny súbor kompetencií pre trénerov v Európe. Na účely týchto usmernení zahŕňa pojem **tréner** všetkých športových

trénerov, mužov i ženy, ktorí vedú vrcholových športovcov vrátane tímov, ako aj účastníkov rekreačných aktivít alebo ľudí venujúcich sa fitnessu a dohliadajú na nich, či už ide o profesionálov (zamestnanci alebo samostatne zárobkovo činné osoby) alebo dobrovoľníkov.

Tieto usmernenia preto navrhujú zlepšenia modulov a kurzov vzdelávania a odbornej prípravy trénerov a takisto načrtávajú hlavné kompetencie, ktoré by mal uznávaný tréner mať. Koncept vzdelávacích prístupov, vymedzenie kompetencií a ich uznanie sú v súlade s odporúčaním Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie¹. Usmernenia načrtnuté v tomto dokumente sa ďalej budú zameriavať na niektoré témy relevantné pre trénerov, ako je napríklad učenie z vlastných skúseností (*learning by doing*) a celoživotné/ďalšie vzdelávanie.

Tento dokument je určený predovšetkým poskytovateľom trénerského vzdelávania. Okrem toho sa priamo alebo nepriamo zmeriava na tvorcov politiky, verejné orgány, športové organizácie a vzdelávacie inštitúcie. Členským štátom sa odporúča, aby tieto usmernenia zohľadnili pri vymedzovaní svojich vnútroštátnych politík a reforiem v oblasti športu a vzdelávania s cieľom zlepšiť úlohu trénerov v spoločnosti.

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN).

3. Súvislosti

3.1 Kontext EÚ

Európska Únia je založená na hodnotách, ako sú **úcta k ľudskej dôstojnosti, sloboda, demokracia, rovnosť, právny štát a rešpektovanie ľudských práv** vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto spoločné hodnoty definujú spoločnosť, v ktorej vládne nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rodová rovnosť². Okrem toho sú sloboda pohybu mimo štátnych hraníc (t. j. voľný pohyb pracovníkov), sloboda usadiť sa a slobodný pohyb služieb, tovaru a kapitálu základnými slobodami členských štátov Európskej únie³. To poskytuje športovým trénerom príležitosť pracovať v hociktorom inom členskom štáte EÚ (v súlade s vnútroštátnym právom), ale zároveň to predstavuje pre nich výzvu, pokiaľ ide o splnenie spoločenských očakávaní na ich odborné zručnosti. Preto je dôležité vytvoriť **spoločnú víziu pre členské štáty EÚ týkajúcu sa minimálnych požiadaviek na trénera**. Takáto vízia podporuje nielen pochopenie rozdielov medzi kvalifikáciami trénerov, ale takisto im poskytuje lepšie príležitosti, aby boli úspešní na spoločnom európskom trhu.

3.2 „Trénerská pracovná sila v EÚ“

Tréneri zohrávajú v európskej spoločnosti veľmi dôležitú úlohu. Spĺňajú viaceré úlohy a uspokojujú celú škálu životne dôležitých potrieb a požiadaviek. Zhruba **9 miliónov trénerov (pracujúcich ako profesionáli a dobrovoľníci) podporuje viac ako 100 miliónov Európanov pri realizácii ich cieľov v oblasti športu** (CoachLearn, 2017; CoachNet, 2013). Pre porovnanie je v EÚ približne 6 miliónov učiteľov, 1,6 milióna lekárov a 1,6 milióna policajtov (Eurostat, 2019). **Tréneri predstavujú jednu z najväčších pracovných síl v Európe**. Napriek tomu má väčšina trénerov nízku úroveň kvalifikácie alebo nemá žiadnu kvalifikáciu (North, 2009). Okrem toho v približne polovici členských štátov prebieha kvalifikácia trénerov mimo národných kvalifikačných rámcov a neodkazuje na európsky kvalifikačný rámec (EKR) pre celoživotné vzdelávanie (expertná skupina pre rozvoj ľudských zdrojov v športe, 2017). Túto situáciu ešte viac komplikuje skutočnosť, že vzdelávanie trénerov sa uskutočňuje prostredníctvom množstva rôznych orgánov (napr. vyššieho vzdelávania, športových federácií). Okrem toho je trénerská práca stále vo veľkej miere neuznávaná, neodmeňovaná a v mnohých krajinách považovaná za relatívnu komoditu (Rankin-Wright et al., 2017). Trénerská pracovná sila sa vo veľkej miere skladá z neplatených dobrovoľníkov (North, 2009) a je často nedostatočne zastúpená formálnymi alebo neformálnymi združeniami a zväzmi (CoachNet, 2013). Práca expertnej skupiny pre rozvoj zručností a ľudských zdrojov ďalej ukázala, že **trénerské povolanie je regulované (alebo čiastočne regulované) len v niečo viac ako 50 % členských štátov**.

² Článok 2, ZEÚ.

³ Článok 45, ZFEÚ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A12012E%2FTXT>.

Aj na celosvetovej úrovni podniklo športové hnutie významné kroky na rozvoj trénerských zručností. Medzinárodný olympijský výbor (MOV) napríklad vytvoril trénerskú prísahu, ktorou sa tréneri zaväzujú dodržiavať olympijské hodnoty a chrániť športovcov. Okrem toho MOV prostredníctvom svojich programov olympijskej solidarity investoval značné množstvo finančných prostriedkov do vzdelávania trénerov a tvorby programov na celom svete. Za posledných desať rokov venovali aj veľké medzinárodné federácie, ako Únia európskych futbalových zväzov (UEFA), Medzinárodná basketbalová federácia (FIBA), Medzinárodná asociácia atletických federácií (IAAF) a Európska hádzanárska federácia (EHF), ako aj veľký počet národných športových organizácií obrovské množstvo prostriedkov na zvyšovanie počtu a kvality kvalifikovaných trénerov v Európe i za jej hranicami.

Vzhľadom na tieto skutočnosti je dôležité definovať trénera a jeho úlohy z tejto novej perspektívy.

4. Úloha a kompetencie trénerov

U trénerov sa rozlišujú štyri oblasti vplyvu, intervencie a interakcie: samotní tréneri, športovci/športujúci, organizácia (klub/federácia/zamestnávateľ) a napokon spoločenstvo/spoločnosť. Všetky tieto aspekty sa musia brať do úvahy.

Úloha trénerov v spoločnosti začína nimi samými. V dynamickej realite dnešnej trénerskej práce zohráva kľúčovú úlohu význam investovania do ďalšieho vzdelávania, zlepšovania kompetencií a prístupu celoživotného vzdelávania. **Budovanie zdravých vzťahov so športujúcimi je ďalší aspekt založený na zodpovednosti. Medzi základné úlohy trénerov takisto patrí uvedomovanie si hrozieb pre šport a zdravie a dôležitosť rovnováhy medzi vzdelávaním/prácou a športom.** Väčšina športových organizácií sa zakladá na spolupráci s trénermi, ktorí sú často dobrovoľníci. Prispievajú k budovaniu kapacity týchto organizácií a napomáhajú ich rozvoj. Je potrebné uznať hlavnú úlohu, ktorú tréneri zohrávajú vo vedení a dohľade nad športovými aktivitami, a rozšírenie oblasti ich činnosti v posledných rokoch. Dnes je dôraz na športové výsledky len jedným z aspektov úloh trénerov, od ktorých sa očakáva, že budú prispievať k rozvoju mäkkých zručností a hodnôt dôležitých pre súčasnú spoločnosť. Tréneri môžu takisto zohrávať významnú úlohu pri posilňovaní ľudského a spoločenského kapitálu, a tak pozitívne prispievať k budovaniu súdržných spoločenstiev. Pomáha to posilňovať solidaritu, toleranciu a vzájomný rešpekt medzi rôznymi skupinami a spoločenstvami.

4.1 Definovanie trénerstva a trénerov

Tréneri sú osoby, ktoré plnia rôznorodé očakávania spoločnosti v oblasti fyzického výkonu a športu, ako aj osobného rozvoja. Oblasť trénerstva preto zahŕňa **všetky typy športových trénerov**, napr. od „tradičných“ trénerov atletických a ihriskových či kolektívnych športov po **športových inštruktorov, fitness inštruktorov a osobných trénerov, ktorí pracujú ako profesionáli alebo na dobrovoľnej báze**. Jedna z najväčších ťažkostí súvisiacich s trénerstvom je jeho široký záber. Tréneri pracujú vo viacerých prostrediach s rôznymi športujúcimi a skupinami obyvateľstva. Pre vlády, federácie a ďalšie inštitúcie je ťažké definovať, čo je trénerstvo, a tak sú hranice buď veľmi obmedzené, alebo nejasné (Lyle & Cushion, 2017; North et al, 2018). Užitočný referenčný bod však predstavujú dve nedávne definície:

„Trénerstvo je proces riadeného zlepšovania a rozvoja v jednej športovej disciplíne a na identifikovateľných úrovniach rozvoja“ – medzinárodné a európske rámce pre trénerstvo (ICCE, LBU & ASOIF, 2013; Lara-Bercial et al., 2017).

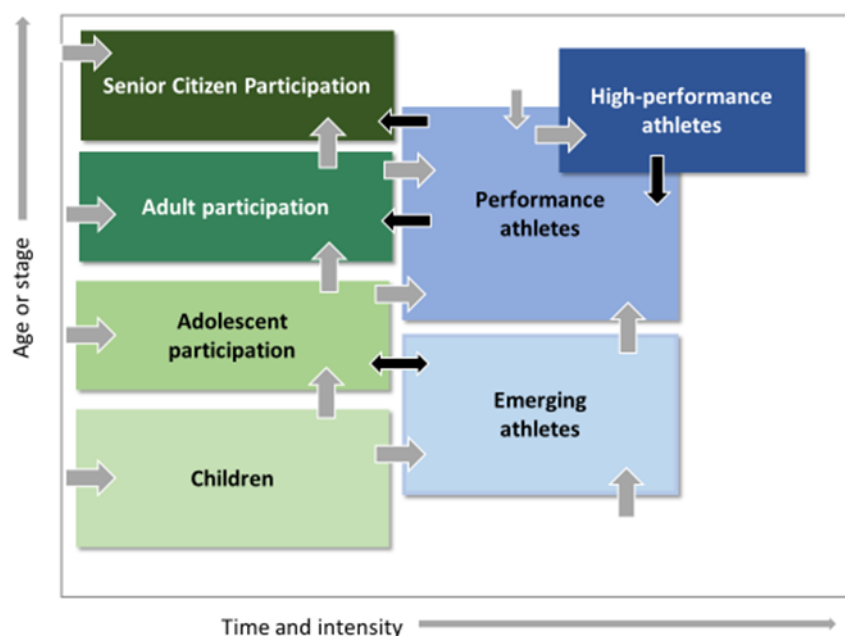
„Tréneri sú osoby, ktoré plánujú a vedú športový tréning uplatnením preukázateľných zručností a vedomostí, či už ide o výkonnosť, rekreáciu alebo zdravie tak, aby to bolo bezpečné“ (Rada Európskej únie, 2017)⁴.

⁴ Závěry Rady a zástupcov vlád členských států zasadařících v Rade o úloze trénerov v společnosti (estónske predsedníctvo, november 2017).

Tieto dve definície zachytávajú účel trénerstva, ako aj požiadavku, aby tréneri mali určitý súbor zručností, vedomostí a prístupov⁵, ktorý podporuje rozvoj športujúcich a športovcov. Takisto zohľadňujú skutočnosť, že ľudia sa venujú športu z mnohých rôznych dôvodov a že vzdelávanie a kompetencie trénera by mali odrážať tieto odlišné pohnútky a potreby. Tieto dve definície celkovo podporujú flexibilný, ale zároveň priamy prístup k definovaniu trénerstva na všetkých úrovniach účastníckeho spektra.

4.2 Oblasti, kontexty a podmienky zamestnania v rámci trénerstva

Tréneri pracujú so športujúcimi vo viacerých oblastiach a kontextoch. Európsky rámec pre športové trénerstvo⁶ vyvinul mapu športovej účasti, ktorá slúži na približnú orientáciu v typoch prostredia, v ktorých môžu tréneri pracovať.

Obrázok 1 – Mapa športovej účasti (reprodukovaná a prispôbená z ERŠT, Lara-Bercial et al., 2017)

Hoci je táto schéma užitočná, je ťažké v nej zachytiť komplexnosť skutočného sveta, v ktorom tréneri vykonávajú svoju činnosť. Oblasť účasti dospelých môže napríklad zahŕňať celú škálu kontextov, ako je rekreačný šport, šport pre zdravie alebo šport pre

⁵ Definícia z odporúčania Rady (2018): *Na účely tohto odporúčania sa kompetencie vymedzujú ako kombinácia vedomostí, zručností a postojov, pričom:*
 – vedomosti sa skladajú z faktov a číselných údajov, konceptov, myšlienok a teórií, ktoré sú už etablované a prispievajú k porozumeniu určitej oblasti alebo témy,
 – zručnosti sa vymedzujú ako schopnosť a spôsobilosť vykonávať procesy a využívať existujúce vedomosti na dosahovanie výsledkov,
 – postoje opisujú charakter a názory, o ktoré sa opiera konanie či reakcie na myšlienky, osoby alebo situácie.

⁶ <https://www.coachlearn.eu/european-sport-coaching-framework.html>.

sociálnu integráciu. Táto pestrosť a rôznorodosť stiera hranice medzi športovým trénerstvom a inými formami inštruktáže.

Ďalším významným prvkom tohto komplexného obrazu je kontrast medzi platenou a dobrovoľnou/neplatenou formou trénerstva. Ako bolo spomenuté, prevažná väčšina trénerov sú neplatení dobrovoľníci. Malá menšina je platená za prácu na kratší pracovný čas a ešte menšiu skupinu predstavujú tréneri zamestnaní na plný pracovný čas. Tento obraz sa v jednotlivých krajinách v dôsledku kultúrnych tradícií mierne líši. Takisto sú rozdiely medzi jednotlivými športmi, pričom v niektorých sa častejšie využívajú prevažne platení tréneri (napr. golf alebo tenis) a v iných existuje väčšia šanca nájsť si platenú prácu (napr. futbal).

Bez ohľadu na formu náboru **musí mať osoba pôsobiaca ako tréner príslušné kompetencie**. V súlade s Medzinárodnou chartou pre telesnú výchovu a šport UNESCO⁷ všetci zamestnanci, ktorí preberajú odbornú zodpovednosť za telesnú výchovu, pohybovú aktivitu a šport, musia mať príslušnú kvalifikáciu, odbornú prípravu a prístup ku kontinuálnemu profesijnému rozvoju. Charta ďalej uvádza, že dobrovoľným trénerom by mala byť poskytnutá príslušná odborná príprava a dohľad.

Hoci majú tréneri rôzne postavenie a pracovné podmienky, podľa názoru tejto expertnej skupiny by mali členské štáty, federácie a zamestnanci uplatňovať minimálne štandardy, ktoré sú rovnaké pre všetkých trénerov a ktorých cieľom je ochrana všetkých športujúcich. Ďalej by sa mali zväziť dodatočné požiadavky pre tých, ktorí pracujú s deťmi, mladými ľuďmi a zraniteľnými dospelými osobami. Tí, ktorí pracujú so skupinami so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, by mali takisto absolvovať osobitnú dodatočnú odbornú prípravu v týchto oblastiach.

Ako príklad je vhodné vyzdvihnúť nedávny prieskum európskych zamestnávateľov o zručnostiach pre športovú a pohybovú aktivitu, ktorý uskutočnilo Európske observatórium športu a zamestnanosti (EOSE)⁸. Cieľom prieskumu bola konzultácia so zamestnávateľmi z tohto sektora (napr. športovými klubmi, športovými federáciami, športovými orgánmi, poskytovateľmi vonkajších priestorov) a zber kvantitatívnych a kvalitatívnych údajov o trhu práce, potrebných zručnostiach, medzerách a nedostatkoch, budúcich tendenciách/perspektívach, realite a problémoch s náborom a udržaním zamestnancov a dobrovoľníkov.

Celkovo bolo zozbieraných 3 812 odpovedí od športových zamestnávateľov z celej Európy. Respondenti boli požiadaní, aby určili zručnosti a vlastnosti, ktoré považujú za najdôležitejšie pre športových trénerov, a aby uviedli takisto tie, ktoré považujú za najslabšie.

⁷ Medzinárodná charta pre telesnú výchovu a šport UNESCO, 2015, článok 7 http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13150&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.

⁸ Projekt ESSA-Sport: „Európska aliancia pre sektorové zručnosti pre šport a pohybovú aktivitu“, projekt Erasmus+, kľúčová akcia 2 aliancie pre sektorové zručnosti na identifikáciu potrebných zručností, časť 1 (2016 – 2019). Koordinovaný EOSE. Pozri www.essa-sport.eu.

Respondenti identifikovali nasledujúcich **päť najdôležitejších zručností pre trénerov**:

1. špecifické športové vedomosti a zručnosti;
2. jasná komunikácia inštrukcií;
3. zabezpečenie zdravia a bezpečnosti športujúcich;
4. plánovanie tréningov a tréningových programov;
5. schopnosť pracovať v súlade s kódexmi postupov/etickými kódexmi.

Ako **päť najslabších zručností pre trénerov** identifikovali respondenti schopnosť:

1. práca s ľuďmi so zdravotným postihnutím;
2. využívanie zručností v oblasti informačných a komunikačných technológií (IKT);
3. využívanie správnych marketingových a predajných zručností;
4. organizácia aktivít a podujatí;
5. práca s rôznymi športujúcimi.

Je potrebné uviesť, že 56 % percent zamestnávateľov v oblasti športu, ktorí sa zúčastnili na prieskume, má rovnaké očakávania od dobrovoľných aj platených športových trénerov.

Predovšetkým uviedli, že je ťažké zamestnať a udržať športových trénerov a že hlavnými dôvodmi sú nízky počet uchádzačov so správnymi zručnosťami a nízky počet uchádzačov s požadovanou motiváciou a postojom.

4.3 Tréneri ako vzory a mentori

Tréner je osoba, ktorá je schopná vo veľkej miere ovplyvňovať iných ľudí svojimi zručnosťami, vedomosťami a hodnotami. Úlohou trénerov je preto prostredníctvom športu **inšpirovať ľudí k angažovanosti a vyučovať pozitívne hodnoty a (prenosné) zručnosti pre život**, čo má konštruktívny vplyv na ľudský a spoločenský rozvoj. Tieto pozitívne hodnoty zahŕňajú: **férovosť, tímového ducha, rovnosť, disciplínu, inklúziu, vytrvalosť a rešpekt**⁹. Zručnosti zase zahŕňajú: **spoluprácu (spojenú s tímovým duchom/tímovou prácou), vedenie, fair play, zvládanie očakávaní (napr. pri výhre alebo prehre) a zvládanie stresu**¹⁰. Šport je vo všeobecnosti neodlučiteľnou súčasťou ľudskej kultúry, a to najmä vďaka jedinečným prínosom a hodnotám, ktoré sú s ním späté. Jedna z najhlavnejších úloh trénera je udržiavať a šíriť kultúru športu vrátane jej ochrany, ako aj integritu športu, a to napríklad bojom proti používaniu zakázaných látok, ovplyvňovaniu výsledkov zápasov a zneužívaniu maloletých osôb.

Mentorská úloha trénerov má osobitný význam v kontexte profesionálnych športovcov, ktorí často čelia výzve, ako zladiť svoju športovú kariéru so vzdelávaním alebo prácou. Podľa medzinárodného výskumu každoročne tretina všetkých športujúcich vo veku 10 až 17 rokov zanechá šport, pretože si myslí, že šport zaberá priveľkú časť ich času a bráni im

⁹ UNESCO, Vyučovanie hodnôt prostredníctvom športu.

¹⁰ Odporúčania týkajúce sa príspevku športu k zamestnatelnosti mladých ľudí vrátane mladých profesionálnych športovcov a športovkyň a vytvárania pracovných miest v oblasti športu a na pracovnom trhu súvisiacom so športom. Expertná skupina pre rozvoj ľudských zdrojov v športe, 2016.

venovať sa v živote iným aktivitám (napr. štúdiu)¹¹. Tréneri hrajú hlavnú úlohu pri ovplyvňovaní športovca v rámci športu aj mimo neho. **Dnešní tréneri, ktorí pracujú s rozvíjajúcimi sa alebo elitnými športovcami, by si mali byť preto vedomí zásad dvojitej kariéry športovca a ich dôležitosti a mali by byť pripravení prevziať úlohu mentora poskytujúceho podporu.**

4.4 Trénerské vedomosti, zručnosti a postoje

Vo všeobecnosti sa uznáva, že všetci tréneri potrebujú na účinné vykonávanie svojej práce oveľa viac než len základné vedomosti o technikách a taktikách športu. Vo veľkej miere sa to prejavuje v týchto troch hlavných kategóriách trénerských vedomostí a zručností:

1. **profesionálne vedomosti**, napr. šport, športová veda, teória tréningu;
2. **interpersonálne vedomosti**, napr. spoločenský kontext, vzťahy, vedenie;
3. **intrapersonálne vedomosti**, napr. sebauvedomenie, osobná filozofia (Côté & Gilbert, 2009).

Tréneri takisto potrebujú takzvané mäkké zručnosti, aby mohli pôsobiť ako učitelia a katalyzátory osobného rozvoja a sociálnej súdržnosti, podporovať fair play a aby dokázali bojovať s ohrozeniami bezúhonnosti v športe, akými sú doping a ovplyvňovanie výsledkov zápasov.

Podľa európskeho kvalifikačného rámca (EKR)¹² je **kompetencia** preukázaná spôsobilosť použiť vedomosti, zručnosti a osobné, sociálne a/alebo metodologické schopnosti v pracovných alebo študijných situáciách a odbornom a osobnom rozvoji.

Minimálne požiadavky na trénerskú kompetenciu by mali byť kombináciou základných vedomostí, zručností a postojov spojených so spoločnými deskriptormi EKR, ktoré sa vyučujú podľa právnych predpisov jednotlivých krajín, a mali by zahŕňať tieto oblasti:

Športová činnosť:

všeobecné zásady tréningu a cvičenia v závislosti od cieľovej skupiny, schopností a veku; súťažné pravidlá, terminológia, základné cvičenia a hlavné technické a taktické prvky konkrétneho športu.

Ochrana, pohoda a bezúhonnosť:

bezpečné prostredie na pohybovú aktivitu a šport, dôstojnosť, práva, bezpečnosť a pohoda všetkých športujúcich, prvá pomoc, ochrana maloletých športovcov a zraniteľných dospelých osôb, informovanosť o špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrebách, vzdelávanie, ochrana, odhaľovanie a konanie proti ohrozeniam bezúhonnosti

¹¹ Usmernenia EÚ o dvojitej kariére športovcov. Odporúčané politické opatrenia na podporu dvojitej kariéry vo vrcholovom športe: schválené expertnou skupinou EÚ „Vzdelávanie a odborná príprava v športe“ na stretnutí v Poznani 28. septembra 2012 (EÚ, 2013).

¹² Európsky kvalifikačný rámec (EKR) predstavuje spoločný referenčný rámec, ktorý pomáha porovnávať národné kvalifikačné systémy, rámce a ich úrovne. Umožňuje väčšiu čitateľnosť a zrozumiteľnosť kvalifikácií v rôznych európskych krajinách a systémoch.

v športe, a to najmä fair play, boj proti doping, boj proti ovplyvňovaniu výsledkov zápasov.

Budovanie a riadenie pozitívnych, etických a vývojových vzťahov:

vytváranie pozitívnych pracovných vzťahov a motivácie pomocou vedenia a komunikácie, riadenie konfliktov, kultúrne povedomie, citlivosť a otvorenosť voči rôznorodosti, zásady inklúzie, porozumenie osobným prostrediam športujúcich, ochota vypočuť.

Monitorovanie a hodnotenie:

analytická schopnosť ohodnotiť vlastný, individuálny, skupinový a organizačný výkon.

Všeobecná organizácia:

základné vedomosti o právnom, organizačnom a finančnom rámci, vhodné miesto a vybavenie, nábor športujúcich a podpora aktivít, plánovanie stretnutí a sezón.

Napriek zhode, že je potrebná spoločná minimálna úroveň, by sa vzdelávanie trénerov nemalo obmedzovať len na ňu. Celkovým cieľom je, aby mal tréner základné vedomosti, zručnosti a postoje potrebné pre trénerskú prácu nezávisle od ich podoby v konkrétnom kontexte.

Rozšírené základné trénerské kompetencie sa uvádzajú v **prílohe 1** ako príklad kľúčových oblastí, ktoré by mali byť pokryté v špecifických kontextoch.

4.5 Kariérny rast

Úroveň zodpovednosti a očakávaní od trénera sa zvyšuje úmerne s jeho skúsenosťami a odbornými znalosťami. Čím skúsenejší je tréner a čím vyššiu úroveň odborných znalostí má, tým väčšie je očakávanie, že bude pôsobiť aj ako vodca, inovátor a pedagóg.

Z tohto dôvodu musia tréneri takisto dbať na vlastné blaho a blaho ľudí v ich okolí. Plánovanie kariérneho rastu je dôležitým aspektom, ktorý to pomôže zabezpečiť. Týka sa **zlepšovania vedomostí, zručností a postojov pre lepšiu a neustálu zamestnateľnosť**. To platí aj pre rozvoj dobrovoľného trénera. V oboch prípadoch je dôležité podporovať **prílev mladých trénerov do tejto profesie a rešpektovať zásadu vyváženého zastúpenia mužov a žien**. Výsledkom toho sú aj príležitosti na kontinuálny sebarozvoj na trhu práce. Ďalšími dôležitými aspektmi sú pravidelná aktualizácia a zvyšovanie úrovne vedomostí, zručností a postojov podporujúcich trénerskú prácu a odovzdávanie skúseností a kompetencií kolegom. Malo by sa zohľadniť aj to, že finančné výhody nie sú hlavným cieľom, a mal by sa klásť dôraz na väčší profesionálny postoj, väčšiu zodpovednosť a schopnosť čeliť výzvam na pracovisku. Takisto je potrebné riešiť príležitosti na celoživotné vzdelávanie dobrovoľných trénerov, a to nielen preto, že prináša prospech športujúcim, ktorých trénujú, ale aj preto, že dobrovoľní tréneri si budujú prenosné kompetencie, ktoré podporujú ich zamestnateľnosť v rôznych odvetviach. Uznatie týchto zručností takisto pomáha posilňovať ocenenie trénerskej práce, čím prispieva k prilákaniu nových trénerov.

Na základe opísaného postavenia trénerov v modernom svete športu je takisto veľmi dôležité porozumieť súčasnej situácii v členských štátoch v súvislosti so vzdelávacími systémami dostupnými pre trénerov v rámci celoživotného vzdelávania.

5. Existujúce vzdelávacie systémy

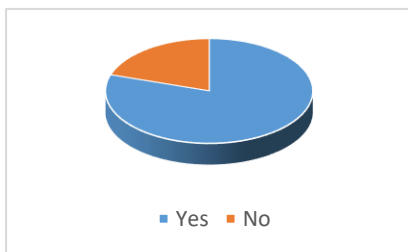
S cieľom vytvoriť základnú líniu boli zozbierané základné údaje zo všetkých členských štátov. Tieto údaje odhalili rozdiely v spôsobe nadobúdania kvalifikácie súvisiace so vzdelávacím systémom a určité rozdiely v legislatívnych rámcoch týkajúcich sa trénerského povolania¹³. **V 15 členských štátoch je trénerstvo regulovaným povolaním**, čo znamená, že sa uznávaná v rôznych právnych rámcoch a že na to, aby bola osoba oficiálne považovaná za trénera, musia byť splnené určité požiadavky. Osobitne treba poznamenať, že **v 18 členských štátoch je v súčasnosti zavedený systém trénerských licencií** a v 15 krajinách existuje systém sledovania a monitorovania trénerov. **V 8 členských štátoch neexistujú minimálne požiadavky ani protokoly pre trénerské povolanie**, zatiaľ čo v niektorých iných členských štátoch sú minimálne požiadavky uznávané prostredníctvom absolvovania informálneho učenia sa, neformálneho alebo formálneho vzdelávania. Dôležité je, že minimálne vyžadované kompetencie a kvalifikácie je možné nadobudnúť rôznymi spôsobmi a prostredníctvom rôznych inštitúcií vrátane národných športových federácií, univerzít, vnútroštátnych verejných orgánov (napr. ministerstiev) a inštitúcií odborného vzdelávania a prípravy (verejných alebo súkromných).

Takmer všetky členské štáty poskytujú možnosť rôznych spôsobov získania kvalifikácií (napr. uznanie kompetencií, neformálne vzdelávanie, formálne vzdelávanie prostredníctvom univerzít, mimovládnych orgánov a organizácií, uznanie zahraničných kvalifikácií a digitálneho vzdelávania). Ďalšie požiadavky na vzdelávanie trénerov, ako sú práca s deťmi, práca s osobami so zdravotným postihnutím alebo staršími osobami, existujú len v 7 členských štátoch. **20 členských štátov však považuje minimálne vzdelávacie výstupy pre trénerov za nevyhnutné**, a to najmä s cieľom zabezpečiť kvalitu a bezpečnosť ich práce a podpory mobility trénerov.

Bola takisto poskytnutá séria škálovacích otázok týkajúcich sa problematiky trénerov. Respondenti zdôraznili význam toho, aby bol tréner pozitívnym vzorom a aby učil hodnoty a etiku. Okrem toho je podľa mnohých členských štátov nemožné dosiahnuť športový úspech bez určitej úrovne vzdelania.

Na základe výsledkov je jasné, že spôsob a podmienky získania kvalifikácií sa v niektorých členských štátoch značne líšia. Hoci členské štáty vzdelávajú trénerov v súlade so svojimi vnútroštátnymi potrebami a podmienkami, 80,00 % z nich si uvedomuje potrebu vymedzenia minimálnych vzdelávacích výstupov, aby sa zabezpečila bezpečnosť tréningového procesu a podporila mobilita trénerov (obrázok 2).

¹³ V členských štátoch Európskej únie bol uskutočnený prieskum. Úplné výsledky sú uvedené v prílohe 2.

Obrázok 2: Potreba vymedzenia minimálnych vzdelávacích výstupov¹⁴

¹⁴ Oranžová – 20,00 % (5 ČŠ); 80,00 % (20 ČŠ).

6. Osobitné výzvy pre trénerov

Na získanie komplexného obrazu je dôležité zhodnotiť problémy a výzvy v trénerskom povolání. Cieľom tejto časti je poskytnúť všeobecný prehľad niektorých kľúčových problémov v dnešnom svete a ich vplyv na trénerskú činnosť.

Táto expertná skupina vo všeobecnosti identifikuje tri kategórie výziev, ktorým tréneri čelia. Patria sem: 1. spoločnosť; 2. bezúhonnosť a 3. zamestnanie a budúce potreby.

6.1 Spoločnosť

Spoločnosť hrá kľúčovú úlohu v rozvoji participatívnych miestnych demokracií a aktívneho občianstva. Môže ľuďom pomôcť zaujať aktívnu úlohu vo svojich spoločenstvách a svojej spoločnosti.

V posledných rokoch Európska únia prijala a integrovala značný počet migrantov. Z hľadiska trénerskej práce ide o výzvu, keďže to prispieva k zmenám v demografii, zložení športových klubov, dopyte a konkrétnejšie v prístupoch, ktoré si tréneri budú musieť osvojiť, aby mohli trénovať zverených športovcov/športujúcich. Migráciu sprevádza aj túžba integrovať a zapájať jednotlivcov z týchto prostredí do spoločnosti. Šport sa považuje za pozitívny nástroj na takúto inklúziu. **Migrácia** preto ovplyvňuje riadenie a vedenie v športe, pričom si vyžaduje väčšiu rôznorodosť trénerských kompetencií.

Podobne aj rastúce spoločenské uznanie potreby zapojiť do športu ďalšie **znevýhodnené skupiny**, ako napríklad ľudí so zdravotným postihnutím alebo starších občanov, bude mať veľký vplyv na to, ako tréner trénuje, riadi, vedie a vzdeláva, keďže rôzne skupiny majú rôzne potreby. Preto sú potrebné špecifické a špecializované vzdelávacie moduly.

Napokon je ako prvok priamo ovplyvňujúci trénerské povolanie uznávaná aj dôležitosť **rodovej rovnosti**. K týmto výzvam prispievajú rozdiely medzi uprednostňovanými štýlmi tréningu a vedenia, ako aj medzi ženskou a mužskou anatómiou a fyziológiou. Tréner musí preto ovládať rôzne tréningové štýly a techniky, ktoré účinne a efektívne prispievajú k lepšiemu výkonu mužských aj ženských športujúcich, a musí si uvedomovať negatívne rodové stereotypy, ktoré môžu v športe pretrvávať.

6.2 Bezúhonnosť

Ohrozenia bezúhonnosti v športe vo veľkej miere poškodzujú jeho obraz a zároveň ohrozujú práva a bezpečnosť športujúcich. Tréner musí byť informovaný o **dopingu, ovplyvňovaní výsledkov zápasov, sexuálnom zneužívaní, zlom riadení** a ďalších problémoch, aby vytvoril vhodné a bezpečné prostredie pre športujúcich. Tieto problémy budú v budúcnosti pravdepodobne narastať ruka v ruku s ďalším vývojom v športovej vede, farmakológii, genetike a robotike. Následky sú oveľa rozsiahlejšie ako len zákazy pre jednotlivých hráčov, tímy, kluby alebo národné tímy. V súvislosti s manipuláciou je ohrozený šport ako taký. Tréneri, a to najmä tí, ktorí pracujú vo výkonnostnej oblasti, by

preto mali poznať právne predpisy a právne následky a vedieť, ako odhaliť prítomnosť týchto problémov a akými metódami im predchádzať.

Všetky osoby, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú a podporujú športovanie u detí a mladých ľudí, vrátane trénerov preto musia klásť na prvé miesto športovú etiku¹⁵ (Rada Európy, 2010)¹⁶.

Jedna z kľúčových úloh **trénera** je byť **vzorom pre športovcov a v širšom zmysle aj pre spoločnosť**. Tréneri majú jedinečné a privilegované postavenie vo vzťahu k športovcom/športujúcim, ako aj k širokej verejnosti. Ich konanie, rozhodnutia alebo vyjadrenia sú tak následne pod drobnohľadom médií a spoločnosti/spoločenstva ako celku. Výsledkom toho je, že ľudia si zo správania trénerov berú príklad a napodobňujú ho (najmä mladí ľudia, ktorí chcú byť jedného dňa úspešnými športovcami). V tejto súvislosti má konanie trénerov oveľa ďalekosiahlejšie a dlhodobejšie dôsledky. Tréneri by si preto mali uvedomovať svoj vplyv a mali by si byť vedomí dôsledkov svojej úlohy, postavenia a správania.

Jednou z kľúčových úloh trénera je takisto ochrana športovcov/športujúcich pred potenciálnou ujmom. **Tréner by mal zabezpečiť ochranu osôb v jeho opatere, či už fyzickú, psychickú alebo sociálnu**. Je skutočne dôležité, aby si bol tréner vedomý problémov týkajúcich sa otázok bezúhonnosti, a to nielen v súvislosti s právnymi otázkami, ale aj preto, aby odhalil potenciálne problémy a zabránil ich výskytu.

6.3 Zamestnanie a budúce potreby

V poslednom čase sa zintenzívnili vývoj v oblasti digitalizácie športu. V rámci širokého spektra športových aktivít sa používajú **technologické riešenia**, ako napríklad **používanie digitálnej analýzy na zlepšenie výkonu športovcov**. Držanie kroku s prudkým rastom v tejto oblasti je pre trénerov výzvou, ktorá ovplyvňuje ich interakciu so zverenými športujúcimi.

Ďalším technologickým vplyvom je **používanie sociálnych médií**, ktoré sa stali pre mnohých ľudí kľúčovou súčasťou športu a ktoré sa využívajú na **propagáciu, šírenie informácií, spravodajstvo** atď. Sociálne médiá ako také, a to najmä spätná väzba/komentáre, ktoré obsahujú, začínajú mať väčší vplyv na duševnú pohodu trénera.

¹⁵ **Športová etika** je definovaná ako spôsob uvažovania, a nielen ako spôsob správania. Zaoberá sa otázkami týkajúcimi sa eliminácie podvádzania, používania neférových stratégií v medziach pravidiel, dopingu, zneužívania výživových doplnkov, týrania (telesného aj verbálneho), sexuálneho obťažovania a zneužívania detí, mladých ľudí a žien, obchodovania s mladými športovcami, diskriminácie, vykorisťovania, nerovnosti príležitostí, nadmernej komercializácie a korupcie. **Fair play** je definované omnoho širšie než hra v medziach pravidiel. Zahŕňa koncepty priateľstva, rešpektu voči iným a športového správania. [Článok 6 prílohy k odporúčaniam o Kódexe športovej etiky „Fair play – the winning way“ (Rada Európy, 2010)].

¹⁶ Odporúčanie Výboru ministrov členským štátom o revidovanom Kódexe športovej etiky, príloha k odporúčaniam o Kódexe športovej etiky „Fair play – the winning way“, Rada Európy, 2010 https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cecaa.

Pre trénera je dôležité, aby mal zručnosti a vzdelanie súvisiace s používaním a možnými dôsledkami sociálnych médií pre seba a zverených športovcov.

Okrem toho sa súčasťou moderného života stali aj ďalšie formy technológií. Jedným z príkladov je **digitálne vzdelávanie**. Viaceré športové organizácie v súčasnosti ponúkajú online kurzy alebo kurzy so zmiešaným učením. V tejto súvislosti musia mať tréneri takisto technologické vzdelanie, keďže kľúčové zásady môžu byť a sú odovzdávané prostredníctvom online vzdelávania.

Posledným konceptom, ktorý je v spoločnosti všeobecne uznávaný, najmä medzi podnikmi a v rámci ekonomického výskumu, je **dynamická a meniac sa povaha moderného (obchodného) sveta**. Jej výsledkom je väčšia miera nepredvídateľnosti vo všetkých aspektoch života. V súčasnosti nie je známe, akú podobu bude mať **šport alebo zamestnanie v budúcnosti**. V súvislosti s prispôbitelnosťou trénerov sa zdôrazňuje dôležitosť kvalitného celoživotného vzdelávania a profesijného kariérneho rozvoja (niekedy nazývaného kontinuálny profesijný rozvoj). Potreby športujúcich, trénerov, podporných zamestnancov a manažérov sa neustále menia, a preto aj široká škála zručností a schopností, ktorá nemusí byť v súčasnosti potrebná, môže byť v budúcnosti užitočná. Tréneri by mali byť poučení o zásadách a dôležitosti kontinuálneho profesijného rozvoja a celoživotného vzdelávania, aby lepšie pripravili seba a nepriamo aj zverených športujúcich na budúce možnosti.

7. Usmernenia pre opatrenia

Na základnej úrovni existuje jeden prvok, ktorý musia zohľadňovať tí, ktorí vzdelávajú trénerov, viac ako čokoľvek iné. **Okrem vyučovania minimálnych technických a taktických prvkov športu** alebo pohybovej aktivity sú tréneri **zodpovední za zabezpečenie toho, aby svoju prácu vykonávali bezpečným a etickým spôsobom v prospech športujúceho alebo športovca**. Etická trénerská práca vyžaduje, aby boli konania a rozhodnutia týkajúce sa športovca opodstatnené, ľudsky prijateľné a v súlade so zákonom. Opodstatnenosť sa zakladá na zdravom uvažovaní podloženom základnými vedomosťami o anatómii, biomechanike, fyziológii a psychológii, vybranom športe a očakávaníach športovca/športujúceho. Tréner preto musí mať preukázateľné vedomosti o danom športe, športujúcich a prostredí, v ktorom sa aktivita vykonáva, aby boli bezpečným spôsobom dosiahnuté výkonnostné, rekreačné alebo zdravotné ciele. Bezpečnosť sa takisto zakladá na vedomostiach, zručnostiach a postojoch súvisiacich s prevenciou zranení a vhodným reagovaním na prípadné zranenia.

Na základe tohto sa navrhujú tieto usmernenia:

- 1. Trénerská práca by mala byť predmetom minimálnych kompetenčných požiadaviek.**

Nezávisle od športu alebo aktivity, pracovného prostredia, druhu zamestnania alebo skutočnosti, či sa trénerská práca zakladá na dobrovoľníckej činnosti alebo platenej práci, by sa mal uplatňovať prístup minimálnych kompetenčných požiadaviek. Tieto minimálne kompetencie zahŕňajú vedomosti, zručnosti a postoje v týchto oblastiach: športová činnosť, ochrana, blaho a bezúhonnosť, budovanie a riadenie pozitívnych, etických a vývojových vzťahov, monitorovanie a hodnotenie vlastného, individuálneho a skupinového výkonu a všeobecná organizácia. Mali by byť zabezpečené vhodné a dostatočné vzdelávacie moduly zvyšujúce informovanosť trénerov v oblastiach, ako sú doping, ovplyvňovanie výsledkov zápasov, zneužívanie športovcov/športujúcich alebo zlé riadenie. Okrem toho by mal systém vzdelávania trénerov zahŕňať osobitnú odbornú prípravu na prácu s rôznymi spoločenskými skupinami.
- 2. Príspevok trénerov v iných oblastiach, ako je šport, by mal byť vysoko uznávaný a cenený.**

V kontexte modernej spoločnosti tréner odovzdáva spoločnosti pozitívne hodnoty, vyučuje prenosné zručnosti pre život a podieľa sa na riešení spoločenských výziev, ako sú dobré životné podmienky, zdravie a integrácia. Vo všeobecnosti vyžaduje spoločenská stránka trénerskej práce väčšiu propagáciu v spoločnosti.
- 3. Malo by sa podporovať využívanie metód zmiešaného učenia.**

Výlučne elektronické učenie sa neodporúča, keďže povaha trénerskej práce vyžaduje osobný kontakt a medziľudské vzťahy. Prístup zmiešaného učenia by trénerom mohol umožniť získanie vyžadovaných základných vedomostí v právnej a zmluvnej oblasti, v oblasti boja proti dopingu a korupcii a iných podobných

oblastiach, zatiaľ čo osobný komponent im umožňuje nadobudnúť potrebné medziľudské zručnosti a postoje, komunikáciu, vedenie atď., ktoré budú potrebovať pri práci so zverenými športujúcimi. Učenie sa často najlepšie uskutočňuje praxou, tréningom, opakovaním a reflexiou.

Okrem učebných hodín v triede alebo na ihrisku (niekedy nazývaných kontaktné hodiny) môžu učiaci sa takisto dostávať úlohy a cvičenia v online učebnom prostredí. Používanie nástrojov digitálneho vzdelávania môže rozšíriť vzdelávacie možnosti na virtuálnu úroveň. To môže zvýšiť flexibilitu, a tým aj atraktivitu programu. Vďaka presunutiu špecifických úloh na online platformu môžu tréneri pracovať nezávisle vo zvolenom čase a na zvolenom mieste, čím sa znižuje počet hodín, na ktorých sa osobne zúčastňujú, a záťaž na ich už aj tak obmedzený čas.

Je dôležité, aby digitálne vzdelávacie nástroje neboli samé o sebe cieľom, ale aby spĺňali určitý účel, ako je zvyšovanie kvality vzdelávacích procesov alebo dostupnosti vzdelávacích príležitostí. Preto je dôležité zvoliť také vzdelávacie nástroje, ktoré môžu dodať vzdelávacím procesom pridanú hodnotu.

4. **Odborná príprava a rozvoj trénerov by mali zahŕňať rôzne vzdelávacie príležitosti vrátane formálneho vzdelávania (kurzy) a neformálneho vzdelávania (sústredenia/semináre) a informálneho učenia sa (náhodné konverzácie, pozorovanie iných atď.).** Kombinovaním učenia sa v triede a tréningu na ihrisku s digitálnymi vzdelávacími nástrojmi sa môže zvýšiť vplyv vzdelávania trénerov. Zvláštny význam by malo zohrávať získavanie vedomostí a zručností od skúsených trénerov a z existujúcich najlepších postupov. Ďalším odporúčaným aspektom odbornej prípravy trénerov je zabezpečenie spolupráce medzi univerzitami a inými vzdelávacími inštitúciami a športovými organizáciami. Mali by byť podporované rôzne spôsoby získavania vedomostí a mal by byť zavedený konkrétny postup validácie.
5. **V rámci vzdelávania trénerov by sa mal osvojiť prístup celoživotného vzdelávania.** Odporúča sa zavedenie ročných požiadaviek na zvyšovanie úrovne zručností a nepretržité vzdelávanie. Vyvíjajúca sa spoločnosť, ako je EÚ, neustále vyžaduje zlepšovanie trénerských kompetencií, ako je napríklad: aktívna propagácia športu ako atraktívnej alternatívy nezdravého a škodlivého spoločenského vývoja a úspešné zapájanie nových zainteresovaných strán, rozvoj digitálnych zručností na realizáciu cieľov, podpora ambícií športovcov v súvislosti s dvojitou kariérou, zvyšovanie povedomia o profesijnej seberealizácii prostredníctvom lepšieho porozumenia spoločenským potrebám a možnostiam, know-how a kapacita na samostatnú zárobkovú činnosť a rozvoj podnikania atď.

Ďalšie vzdelávanie, ktorého cieľom je aktualizácia zručností, získavanie nových zručností a schopností a zlepšovanie existujúcich kompetencií, pomáha zabezpečiť

nielen dosahovanie želaných výsledkov, ale aj zohľadňovanie budúcich potrieb alebo výziev odvetvia a so zainteresovanými stranami.

Organizácie by mali podporovať svojich trénerov v tom, aby sa venovali ďalšiemu vzdelávaniu a pravidelne si aktualizovali kvalifikácie. Organizácia, v ktorej sú tréneri zamestnaní alebo pôsobia ako dobrovoľníci (alebo v špecifických prípadoch strešné organizácie, ako napríklad federácie), by mali poskytovať základnú odbornú prípravu v oblasti zásad celoživotného vzdelávania trénerov. Je na jednotlivých tréneroch, aby si prispôbili svoje programy a uspokojovali svoje pociťované potreby. Tento prístup má široký prínos, ktorý môže potenciálne zahŕňať aj väčšiu spokojnosť v zamestnaní, vyššiu motiváciu, väčšie prínosy v oblasti (mentálneho a fyzického) zdravia, kariérneho rastu a osobného výkonu.

8. Šírenie

Šírenie a vykonávanie sú dôležitým faktorom pre úspech týchto usmernení, keďže pomáhajú zabezpečiť maximálne rozšírenie konceptov, ktoré obsahujú. Tento dokument by mal byť preložený do všetkých jazykov EÚ. To má zásadný význam z hľadiska témy, cieľov projektu a cieľových skupín.

V spolupráci s poskytovateľmi trénerského vzdelania, športovými organizáciami, školami a mimovládnyimi organizáciami by sa mali zorganizovať semináre a informačné dni, a to ideálne vo všetkých členských štátoch. Je dôležité dosiahnuť vnútroštátnu úroveň, ktorá môže predstavovať spôsob účinného vykonávania. Okrem toho by sa šírenie mohlo realizovať takisto prostredníctvom hlavných športových organizácií a trénerských zväzov.

Medzi plánované metódy šírenia patria:

- uverejňovanie na webových stránkach Európskej komisie, ako aj na vnútroštátnej úrovni,
- propagácia a prezentácia na európskych a národných konferenciách alebo stretnutiach,
- organizácia osobitných stretnutí na európskej a vnútroštátnej úrovni a
- organizácia stretnutia venovaného súčasnému stavu po troch rokoch od zverejnenia.

Vyhľadávanie informácií o EÚ

Online komunikácia

Informácie o Európskej únii sú dostupné vo všetkých úradných jazykoch EÚ na webovom sídle
Europa: https://europa.eu/european-union/index_sk

Publikácie EÚ

Publikácie EÚ (bezplatne aj za poplatok) si môžete stiahnuť alebo objednať na:
<https://publications.europa.eu/en/publications>. Ak chcete získať viac než jeden výtlačok
bezplatných publikácií, obráťte sa na službu Europe Direct alebo vaše miestne
informačné centrum (pozri https://europa.eu/european-union/contact_sk).

Publications Office
of the European Union